

Saue valla vabaühenduste roll külaliikumise ja kohaliku elu edendamises. Soovituslik juhend Saue valla asumiseltsidele ja teistele kodanikeühendustele

2020. aastal MTÜ Eesti Külaliikumise Kodukant korraldatud uuring [„Külaliikumise ja külade tugisüsteemi kaardistus 2020“](#) näitab, et ligi pooled (46%) Eestimaa küladest on tegusad külaliikumises. Samuti selgus uuringust, et aktiivsema külaeluga omavalitsused on teistest kaasavamad ja demokraatlikumad, aga ka edukamad nii avatud valitsemise rakendamisel kui ka uute inimeste oma omavalitsusse elama kutsumisel.

Ka Saue vallas lähtutakse arusaamast, et tugevad kogukonnad on tugeva omavalitsuse alus ja omavalitsuse jaoks tähendab see nii kogukondade kaasamist otsustusprotsessidesse kui ka nende toetamist. Kodanikeühenduste toetuste süsteemi väljatöötamisel arvestati, et valla erinevates piirkondades on erinevad kogukonnad ning ka identiteet, mille hoidmist ja arendamist tuleb toetada. Ja eesmärk ei ole mitte linnalise piirkonna ja maapiirkondade erisuste kaotamine, vaid omanäolisuse toetamine.

Soovitusliku juhendi eesmärk on suunata Saue vallas tegutsevaid vabaühendusi koostööle omavalitsuse ning huvigruppidega, töötada välja teenusestandardeid ja selgitada välja kogukonna ootusi teenuste osas, milles kodanikuühendused saavad koostöös omavalitsuse, teiste organisatsioonide, erasektoriga või iseseisvalt avalike teenuste korraldamisel osaleda.

See juhend on mõeldud toetama soovituslikuna Saue vallas kehtivat arengukava ning volikogu kehtestatud kolmanda sektori finantseerimispõhimõtteid, mis on reguleeritud vallavolikogu määrustega „Saue valla asumiseltside ning kogukondlike ühistegevuste toetuste eraldamise tingmused ja kord“ (27.09.2018 nr 45) ning „Mittetulundusühingute ja sihtasutuste investeringutoetuste määramise ning maksmise kord“ (28.05.2020 nr 18).

Saue valla mittetulundusühingute, sihtasutuste ja seltsingute toetamise eesmärk on:

- 1) tõhustada demokraatia toimimist kohtadel, detsentraliseerida igapäevajuhtimist, kaasata laiapõhjaliselt huvigruppe tasakaalustatud huvide esiletoomiseks;
- 2) suunata kodanikuühendusi koostööle;
- 3) säilitada kohalikke traditsioone ning parandada elukvaliteeti;
- 4) arendada kohalikku elu nii linnalise keskkonnaga asumites kui külades, samuti asumite/külade ühistegevust;
- 5) tõsta projektide väljatöötamise ja elluviimise võimekust;
- 6) tagada vallale kuuluva kultuuri-, spordi-, noorsootöö ja vabaaja veetmise otstarbega hoonete ja rajatiste järjepidev kasutus, majandamine ning heakord.

Arengukavas on Saue vald jagatud ruumilise ja funktsionaalse arengu mõttes kaheksaks kandiks:

- linnaline piirkond (u 13 700 elanikku);
- Saue ümbruse kant (u 1700 elanikku);
- Hüüru kant (u 1200 elanikku);
- Ääsmäe kant (u 1850 elanikku);
- Laitse-Ruila kant (u 1500 elanikku);
- Haiba-Kernu kant (u 650);

- Riisipere kant (u 1310 elanikku);
- Turba kant (u 1480 elanikku).

Kantidesised asulad (kokku 54) jagunevad omakorda suurusest, funktsionaalsusest ja ühinemislepinguga kokkulepitud keskustesüsteemist lähtuvalt viide kategooriasse:

- **valla keskus** – Saue linn;
- **halduskeskused** (varasemad vallakeskused): Laagri alevik (sh suurem osa Alliku külast), Riisipere alevik ja Haiba küla. Halduskeskustes on planeeritud teenuste osutamine tagada peamiselt valla eelarveliste asutuste kaudu.
- **I asumitasand** (teenuskeskused; asulad, kus elanike arv on vahemikus 400-1000): Hüüru küla, Vanamõisa küla (sh väiksem osa Alliku külast), Ääsmäe alevik, Laitse-Kaasiku külad, Turba alevik. Teenuskeskustes toimub teenuste osutamise koostöös kolmanda sektori/erasektoriga. Vald osaleb teenuste osutamise rahastamises selleks otstarbeks väljatöötatavate toetus- ja finantseerimispõhimõtete alusel.
- **II asumitasand** (paikkonnad; elanike arv u 200-400) – Vatsla küla, Kiia küla, Koidu küla, Valingu küla, Jõgisoo küla, Maidla küla, Tuula küla, Lehetu küla, Ellamaa küla, Kiia küla, Ruila küla. Kohapealsed teenused on peamiselt kolmanda sektori poolt osutatavad. Vald osaleb teenuste osutamise rahastamises selleks otstarbeks väljatöötatavate toetus- ja finantseerimispõhimõtete alusel.
- **III asumitasand** – kõik ülejäänud (33 küla).

Lähtuvalt kandist ja keskustesüsteemi kategooriast erinevad ka igas piirkonnas/külas pakutavad teenused. Kõik olulisemad teenused peaksid olema olemas igas kandis ja seetõttu on ka soovituslik juhend üles ehitatud kandipõhise käsitluse loogikast lähtudes.

Kolmas sektor mängib tähtsat rolli I ja II asumitasandi puhul. III asumitasandi külad teevad enamasti koostööd I või II tasandiga. Loomulikult on väga oluline aktiivsete ja teotaheliste inimeste olemasolu kogukonnas, aga samavõrra on oluline seegi, et vähem aktiivsed elanikud huvituksid kodukandi seltsielust.

Valla toetus kolmanda sektori asumiseltsidele I ja II asumitasandil sõltub otseselt valla sissekirjutusega elanike arvust igas konkreetse asumis või piirkonnas. Elanike arv määrab samas ära ka selle, millised on kohalike ootused külaseltsi pakutavatele teenustele. Selge on see, et kõik külad on pisut eripalgelised, mis tuleneb suuresti sellest, kas piirkonnas tegutseb munitsipaalorganisatsioon, mis täidab funktsioone, mida muidu võiks täita kolmas sektor, ning erinev on ka kohalike inimeste keskmine vanus ja huvi oma vaba aja sisustamise vastu.

Juhendi koostamise eel saatis vallavalitsus külaesindajatele küsimustiku piirkonnas pakutavate teenuste kohta, samuti oli võimalik vastata, millised teenused selles piirkonnas nende hinnangul kas peaksid olema või võiks tulevikus olla. Küsimustikule vastati 2021. aasta jaanuarikuus ja juhendis kirjas olevad piirkondade teenuste kirjeldused peegeldavad seega 2021. aasta alguse seisuga. Võimalikud pakutavad teenused olid küsitluses jaotatud allpool loetletud kategooriatesse.

1. Piirkondliku elu edendamine, ettevõtlus:

- 1.1. seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
- 1.2. seltsimaja haldamine;
- 1.3. ettevõtjate nõustamine;
- 1.4. laatade korraldamine;
- 1.5. kaubanduse korraldamine;
- 1.6. talgud, heakorrateenus.

2. Sport:

- 2.1. avalike spordiürituste korraldamine;
- 2.2. spordiringide korraldamine lastele;
- 2.3. spordiringide korraldamine täiskasvanutele.

3. Kultuur:

- 3.1. raamatukoguteenus;
- 3.2. kontsertide korraldamine/vahendamine;
- 3.3. teatrietenduste korraldamine/vahendamine;
- 3.4. kino;
- 3.5. muuseum;
- 3.6. koduloouurimine;
- 3.7. muud teenused.

4. Noorsootöö, huviharidus ja -tegevus:

- 4.1. noortetoa töö korraldamine;
- 4.2. huviringid ja vabaaja veetmise võimaluste pakkumine noortele;
- 4.3. noortele suunatud projektid;
- 4.4. noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt;
- 4.5. laste- / noortelaagrid;
- 4.6. töökasvatus, õpilasmalevad;
- 4.7. huviringid täiskasvanutele;
- 4.8. täiendõpe, sh keeleõpe.

5. Sotsiaalhoolekanne ja sotsiaalteenused:

- 5.1. sihtgrupipõhine nõustamine;
- 5.2. hooldusteenused;
- 5.3. sotsiaalteenused töötutele;
- 5.4. päevakeskuse teenus;
- 5.5. lastekaitse;
- 5.6. eakate ja puuetega inimeste abistamine;
- 5.7. eakate seltsitegevuse korraldamine;
- 5.8. infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas;
- 5.9. tugiisiku teenus;
- 5.10. muud teenused.

6. Kuriteoennetus:

- 6.1. turvateenus;
- 6.2. naabrivalve;
- 6.3. rehabilitatsioon;
- 6.4. abipolitseinike tegevuse korraldamine.

7. Päästeteenus:

- 7.1. vabatahtlik tuletõrje.

8. Elamumajandus, kommunaalteenused ja heakord:

- 8.1. hulkuvate loomade püüdmine;
- 8.2. haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine;
- 8.3. kohalike matkaradade hooldamine nende olemasolul;
- 8.4. kohalike spordirajatiste hooldamine nende olemasolul;
- 8.5. kohalike mänguväljakute hooldamine nende olemasolul;
- 8.6. kohaliku veekogu või ranna hooldamine nende olemasolul.

9. Keskkonnakaitse:

- 9.1. jäätmekäitlus;
- 9.2. keskkonnajärevalve.

10. Tervishoid:

- 11.1 pereõe teenus;

- 11.2 koduõe teenus;
- 11.3 taastusraviteenus, sh massaaž.

11. Haridus:

- 11.1. pikapäevarühm;
- 11.2. hariduslike erivajadustega õpilaste ja nende vanemate nõustamine;
- 11.3. õpiabi (sh tugiisiku teenus);
- 11.4. lasteaed;
- 11.5. lastehoid.

12. Postiteenus

13. Muud teenused:

- 13.1. toidupood;
- 13.2. kauplusauto;
- 13.3. toitlustusasutus;
- 13.4. iluteenused;
- 13.5. avalik saun.

Loetelu ei ole ammendav ning samas ei ole eeldatud, et üheski kohas peaks kolmanda sektori vahendusel osutatama kõiki loetletud teenuseid. Loetelu kajastab pigem võimalusi valdkondadest, kuhu vastavalt kogukonna soovidele ja vajadusele võib kolmas sektor kaaluda teenuste osutamisel siseneda.

Teenused, mida peaks tõmbekeskuse kodanikeühendus kogukonnale pakkuma

Tulevikus peaks eelkõige tugevnema esimese asumitasandi külaseltside roll ja avarduma pakutavate teenuste valik. Külaseltsi juurde peaks koonduma ka eakamate seltsitegevus (kohati see juba on nii), selmet olla eraldiseisev MTÜ. Esimese asumitasandi keskuse vabäühenduse kanda peaks olema ka piirkondlik noorsootöö, vajadusel/võimalusel koostöös Saue Noortekeskusega.

Lisaks võiks vabäühendus vahendada muid kogukonnas oodatud tegevusi, nt juuksuriteenus, massaaž, iluteenused, avalik saun ja kaubanduse korraldamine. Praegu pakub näiteks Hүүru külaselts raamatukogu teenust, Ääsmäel vahendatakse iluteenuseid ning kala- ja lihatoodete müüki kohapeal, Vanamõisas toimub aktiivne ringitöö, Laitses on oluline osa noortetööl jne.

Teenuste standardid piirkonniti võiksid ühtlustuda, samas jääb ilmselt piirkonniti erinevaks oodatavate teenuste loetelu. Valmisolek peaks olema selliste kogukonnale oluliste teenuste korraldamiseks või vahendamiseks nagu infovahetus (lugemistuba, kaubandus, kaugtöökeskused), postiteenused, koduõenduse teenus ning teised sotsiaalse toetamise teenused, noorsootöö, huviringide korraldamine, kogukonna heakorda ning turvalisust tõstvad teenused.

Kui piirkonnas tegutseb tugev ja stabiilne piirkonda esindav vabäühendus, on otstarbekas kaaluda osaliselt sarnast funktsiooni täitva munitsipaalorganisatsiooni tegevusvaldkondade üleandmist piirkonna vabäühendusele.

Teenused, mida peaks tõmbekeskuse kodanikeühendus kogukonnale pakkuma

I asumitasandi keskus	II asumitasandi keskus	III asumitasand
Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:	Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:	Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:
Seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus	Seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus	Seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus
Talgud, heakorratenus (vähemalt 1 x aastas)	Talgud, heakorratenus (vähemalt 1 x aastas)	Talgud, heakorratenus (vähemalt 1 x aastas)
Seltsimaja haldamine	Seltsimaja haldamine (seltsimaja olemasolul)	
Laatade korraldamine		
Kultuuri ja spordi valdkonnas:	Kultuuri ja spordi valdkonnas:	
Kultuuriürituste korraldamine (kontsert, teater, kino; vähemalt üks laiemat avaliku huvi pakkuv üritus kuus)	Kultuuriürituste korraldamine (kontsert, teater jne; vähemalt üks laiemat avaliku huvi pakkuv üritus kvartalis)	
Rahvakultuuri toetamine ja populariseerimine (tasuta seltsimaja ruumide kasutamise võimalus jms)	Rahvakultuuri toetamine ja populariseerimine (tasuta seltsimaja ruumide kasutamise võimalus jms)	
Spordiürituste osas ennekõike rahva liikumisharrastust soodustavate ühistegevuste korraldamine	Rahva liikumisharrastust soodustavate ühistegevuste korraldamine	
Spordirajatiste ja matkaradade haldamine nende olemasolul		
Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:	Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:	
Huviringide ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine eri vanuserühmadele – vähemalt kaks huviringi täiskasvanutele ja kaks lastele/noortele; võimalusel pakkuda täiendkoolitust	Huviringid täiskasvanutele (vähemalt 1 ring), huviringid lastele (võimalusel)	
Noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt	Noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt	
Noortele suunatud projektid		
Mänguväljakute haldamine nende olemasolul		

Sotsiaalhoolekande ja sotsiaal-teenuste valdkonnas:	Sotsiaalhoolekande ja sotsiaal-teenuste valdkonnas:	Sotsiaalhoolekande ja sotsiaal-teenuste valdkonnas:
Infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas	Infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas	Infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas
Eakate seltsitegevuse korraldamine	Eakate seltsitegevuse korraldamine	
Kuriteoennetuse valdkonnas:	Kuriteoennetuse valdkonnas:	
Naabrivalve	Naabrivalve	
Postiteenus:		
Pakutakse, kui kogukond leiab, et teenus on vajalik		
Muud teenused:		
Pakutakse, kui kogukond leiab, et teenus on vajalik		

Ülevaade kolmanda sektori poolt pakutavatest teenustest Saue vallas

Linnaline piirkond

Linnalise piirkonna (u 13 700 elanikku) moodustavad Saue linn, Laagri alevik ja nendega piirnevad Koidu ning Alliku külad. Selles piirkonnas elab enam kui pool valla elanikkonnast ja siin on tagatud kõik peamised avalikud teenused. Põhiline teenusepakkuja on vald ise läbi oma allasutuste, kolmas sektor pakub teenuseid peamiselt huvitegevuse ja –hariduse valdkonnas.

Laagri-Alliku piirkonnas on tegevad peaasjalikult eakate ühendused, mis on suunatud eakate vabaaja sisustamisele ja koostegevusele. MTÜ Eakate Naiste Selts Pihlamari ja MTÜ Laagri Taadid kasutavad vallale kuuluvaid ruume Kuuse tänaval.

Piirkonnas ei ole kodanikeühendust, mis täidaks keskse elanikke ühendava MTÜ rolli. Seltsimaja rolli täidab Saue Kultuuri- ja Huvikeskuse koosseisu kuuluv Laagri kultuurikeskus, kus tegutsevad mitmesugused huviringid ning toimuvad erinevad üritused. Laagri puhul võiks elanike esindusorganisatsioonide tekkele kaasa aidata asumipõhine lähenemine – Laagri jaotamine väiksemateks piirkondadeks vastavalt loomulikule ajaloolisele kujunemisele. Sellisteks asumiteks võiks olla näiteks Uus-Alliku/Koru, Metsavahi/Veskimöldre, Laagri keskasula ja Nõlvaku piirkonnad. Sellised asumiseltsid saavad tekkida siiski vaid inimeste endi algatusel, vallavalitsuse poolt ellukutsutuna seltsid elujõulisena ei püsiks.

Saue linnas on 2019. aastast tegus asumiselts, kes on kujunenud vallavalitsusele heaks partneriks linnaelanike soovide ja ootuste vahendamisel. Asumiseltsile on vald andnud üürile ruumid Kütise 4 hoones, seal korraldab selts oma liikmete kooskäimisi, aga ka kokanduskursusi jms huvipakkuvat, mida nähakse, et kogukond soovib.

Linnalisse piirkonda jäävas **Koidu külas** on piirkondlik kolmanda sektori organisatsioon MTÜ Koidu Külaselts küll olemas, kuid 2020. aastast aktiivset tegevust toimunud ei ole ja tegevustoetust sellest ajast alates vallalt samuti taotletud ei ole. Põhjus võib olla ka selles, et vähem kui kahe kilomeetri kaugusel on Laagri alevik, kus on kõik teenused olemas.

Saue ümbruse kant

Saue ümbruse kandi moodustavad Vanamõisa, Valingu, Aila ja Jõgisoo külad (kokku u 1700 elanikku). Kõik nimetatud külad asuvad Saue-Laagri linnalise piirkonna vahetus läheduses ja saavad olulisi teenuseid ennekõike Saue linnast (nt lasteaed, kool).

Kandi tuntuim objekt on Vanamõisa vabaõhukeskus, kus korraldatakse erinevaid sündmusi. Saue ümbruse kandi suurim küla on Vanamõisa, mis koos Alliku küla lõunapoolse osaga moodustab u 650 elanikuga piirkonna. Elanike arvust ning kogukonna aktiivsusest lähtuvalt on põhjendatud Vanamõisa küla käsitlemine teenuskeskusena (I asumitasand). Jõgisoo ja Valingu kuuluvad elanike arvult II ning Aila III asumitasandi hulka.

Kolmanda sektori poolt Vanamõisas pakutavad teenused

Vanamõisas on piirkondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Vanamõisa küla, mis haldab Vanamõisa seltsimaja ja Vanamõisa vabaõhukeskust.

MTÜ Vanamõisa küla pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - laatade korraldamine;
 - talgud, heakorrateenus;
 - ruumide rent kultuuri- ja seltskonnaüritusteks, mis annab tööd ka piirkonna (väike)ettevõtjatele (toitlustus, heli- ja valgustehnika jm).
- **Spordi valdkonnas:**
 - avalike spordiürituste korraldamine;
 - spordiringide korraldamine lastele;
 - spordiringide korraldamine täiskasvanutele.
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - kontsertide korraldamine/vahendamine;
 - teatrietenduste korraldamine/vahendamine;
 - kino (vastavalt vajadusele)
 - festivalide korraldamine;
 - tellimusürituste korraldamine.
- **Noorsootöö, huviharidus ja -tegevus:**
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine noortele;
 - noortele suunatud projektid;
 - noorte kaasamine kogukonna arengusse üldisemalt;
 - laste- ja noortelaagrite korraldamine;
 - huviringid täiskasvanutele;
 - täiendkoolitus.
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas:**
 - sihtgrupipõhine nõustamine;
 - eakate seltsitegevuse korraldamine;
 - infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas.
- **Kuriteoennetuse valdkonnas:**
 - naabrivalve (vastavalt vajadusele koostöös külaelanikega korraldatud patrulle).
- **Päästeteenuse valdkonnas teenust ei pakuta.**
- **Elamumajandus, kommunaalteenused ja heakorra valdkonnas:**

- haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine (Vabaõhukeskuse hooldamine);
- kohalike matkaradade hooldamine.
- **Keskkonnakaitse valdkonnas teenuseid ei pakuta, on olemas valla poolt katusega prügimaja.**
- **Tervishoiu valdkonnas vahendatakse soovijate olemasolul aeg-ajalt massaaži teenust.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust ei pakuta.**

MTÜ Vanamõisa küla on küsitlusele vastates avaldanud soovi koostöös õpilasmalevaga korraldada tulevikus noortele töömalevat.

Kolmanda sektori poolt Jõgisool pakutavad teenused

Jõgisool on piirkondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Saue-Jõgisoo Haridusselts, mis haldab ka kohalikku seltsimaja. Jõgisoo seltsimaja on üks kahest külamajast, mis kuulub MTÜ-le endale, mitte vallale, seltsimaja kasutamiseks on sõlmitud pikaajaline avaliku kasutamise leping.

MTÜ Saue-Jõgisoo Haridusselts pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - laatade korraldamine;
 - talgud, heakorrateenus.
- **Spordi valdkonnas:**
 - spordiringide korraldamine lastele;
 - spordiringide korraldamine täiskasvanutele.
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - kontsertide korraldamine ja vahendamine;
 - teatrietenduste korraldamine ja vahendamine.
- **Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:**
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine noortele;
 - noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt;
 - laste- ja noortelaagrid (MTÜ Saue Autoklubi);
 - huviringid täiskasvanutele;
 - täiendkoolitus, sh keeleõpe.
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas:**
 - infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas.
- **Kuriteoennetuse valdkonnas:**
 - naabrivalve.
- **Päästeteenuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas:**
 - haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine.
- **Keskkonnakaitse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Tervishoiu valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust ei pakuta.**

Kolmanda sektori poolt Valingu ja Aila külades pakutavad teenused

Valingu ja osaliselt Aila külas on kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Valingu ja Aila külaselts. Külaselts tegutses üsna aktiivselt veel paari aasta eest, kuid praegu on vaikelu, sest ei ole eestvedajat.

Mingil määral korraldatakse seltsitegevust ja talguid, regulaarne tegevus on kord aastas toimuv kodusõu kontsert. Küsimustiku vastustes on külaselts kirjutanud, et rohkemaks ei ole vajadust, sest lähiümbruses toimub väga palju kultuuriüritusi.

Küla ühes osas on naabrivalve piirkond.

Vastustes on välja toodud, et paremini võiks olla korraldatud prügimajandus ja rohkem võiks piirkonda jõuda politseipatrull, seda eriti reedeti ja laupäeviti. Toimib eraisiku poolt ellukutsutud küla turg. Turgu on korraldatud juba mõned aastad ja külaelanikud on selle väga hästi vastu võtnud. Turu jaoks võiks tulevikus tekkida korralikum müügikoht. Valingul käib üks kord nädalas kauplusauto (Kaubapunkt OÜ).

Hüüru kant

Hüüru kanti (u 1200 elanikku) kuuluvad Hüüru, Kiia, Püha ja Vatsla külad. Kandi eripäraks on paiknemine Tallinn-Keila maantee ääres, mistõttu on kant teistega võrreldes rohkem seotud Harku vallaga. Kanti mõjutab oluliselt ka Tallinna lähedus.

Kuna nii Saue-Laagri linnaline piirkond, Tallinn kui ka Harku valla keskus Tabasalu on Hüüru kandi läheduses, pole otstarbekas avaliku sektori haridusteenuste (lastead/kool) arendamine piirkonnas. Küll aga on oluline toetada kogukonda erinevate teenuste pakkumisel ning lisaks tagada head ühendused nii Tallinna suunas kui ka Saue linna suunas.

Kandi keskuseks on enam kui 470 elanikuga Hüüru küla, mis on ka teenuskeskuseks (I asumitasand). Vatsla ja Kiia kuuluvad elanike arvult II asumitasandi ja Püha küla III asumitasandi hulka.

Päästevaldkonnas tegutseb Hüüru kandis **MTÜ Hüüru R&C Klubi** (Hüüru vabatahtlik päästekomando).

Kolmanda sektori poolt Hüürus pakutavad teenused

Hüürus on piirkondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Hüüru Külaselts, mis tegutseb 2020. aastal renoveeritud Hüüru mõisas.

Hüürus tegeleb eakate seltsitegevuse korraldamisega samuti Hüüru mõisas tegutsev MTÜ Hüüru eakate selts „Sügiskuld“.

MTÜ Hüüru Külaselts pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja (Hüüru mõisa) haldamine;
 - laatade korraldamine;
 - talgud, heakorrateenus.
- **Spordi valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - raamatukoguteenus;
 - kontsertide korraldamine / vahendamine;
 - teatrietenduste korraldamine / vahendamine;
 - kino;
 - näituste ja loengute korraldamine.
- **Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:**
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine noortele;
 - noortele suunatud projektid;
 - laste- ja noortelaagrid;
 - huviringid täiskasvanutele.
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas:**
 - eakate seltsitegevuse korraldamine (MTÜ Hüüru eakate selts „Sügiskuld“);
 - infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas.
- **Huviringide ja -hariduse valdkonnas:**
 - huviringid lastele;
 - huviringid täiskasvanutele;
- **Kuriteoennetuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Päästeteenuse valdkonnas:**

- vabatahtlik päästeselts MTÜ Hüüru R&C Klubi.
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas:**
 - haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine.
- **Tervishoiu valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust ei pakuta.**
- **Muudest teenustest on piirkonnas olemas kauplusauto teenus (OÜ Kaubapunkt).**

MTÜ Hüüru Külaselts on avaldanud soovi korraldada tulevikus noortetoa töö tegevust ja olemas võiks olla pikapäevarühm Hüüru kandi lastele, et oodata vanemate töölt tulekut ja juba ka kodused tööd õpetaja/juhendaja silma all ära teha. Ka õpiabi ja tugiisiku teenus võiks tulevikus olla kohapeal. Võiks olemas olla ka erinevad täiendkoolitused, sh keeleõpe, samuti on olemas nüüd, peale mõisa renoveerimist, ruumid, et vahendada taastusraviteenuseid (sh massaaži) ja iluteenuseid.

Kolmanda sektori poolt Vatsla külas pakutavad teenused

Vatsla külas on 2020. aastast kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Vatsla Külaselts. Vatsla külas ei ole seltsimaja. Küla kooskäimiskohana on kasutusel kiigeplats.

MTÜ Vatsla Külaselts pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - laatade korraldamine;
 - talgud, heakorrasteenus.
- **Spordi valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Kultuuri valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Kuriteoennetuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Päästeteenuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas:**
 - haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine:
- **Keskonnakaitse valdkonnas kolmas sektor teenuseid ei paku.**
- **Tervishoiu valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust kolmas sektor ei paku.**
- **Muudest teenustest on piirkonnas kauplusauto (Kaubapunkt OÜ) teenus 1 x nädalas, lisaks on võimalik tellida kaupa suurematest e-poodidest.**

Kuna puudub seltsimaja või katusega lava/kõlakoda, ei korralda ega vahenda külaselts ka kontserte/etendusi. Vatslas toimub sүgisesti Vatsla Pүrojämm, mis on suur ilutulestikupidu üsna rohkearvulisele publikule. Ka spordisündmusi külaselts ei korralda, kuid regulaarselt toimuvad Vatslas hr Surma seikluspargis laskespordivõistlused. Vastustes on külaselts välja toonud, et külas võiks olla pakiautomaat. Ja tulevikulootustest on välja toodud, et võiks arendada Naistesoo matkarada.

Kolmanda sektori poolt Kiia külas pakutavad teenused

Kiia külas on piirkondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Kiia Küla Noortekeskus, mis korraldab aastas 1-2 ühisüritust – jaanipäeva ja Kiia küla lipupäeva. Muudest teenustest on Kiias kauplusauto üks kord nädalas (Kaubapunkt OÜ).

Ääsmäe kant

Ääsmäe kant (u 1850 elanikku) on elanike arvult Saue valla suurim valdavalt hajaasustusega kant, kuhu kuulub üheksa küla. Pea kõik kandi asulad on viimase 10 aasta jooksul kasvanud, seda küll mitte väga suures mahus. Piirkonna selgeks tõmbekeskuseks ning ühtlasi ka teenuskeskuseks on Ääsmäe küla (u 800 elanikku), kus on tagatud kõik peamised avalikud teenused (lasteaed, kool, raamatukogu, noortekeskus).

Ääsmäe kandi läänepoolseim küla Tuula (II asumitasand) on funktsionaalselt seotud Keila linnaga, kuna jääb sellest vaid ligikaudu 5 km kaugusele. Idapoolseim küla Maidla on aga osalt seotud Saku valla Kiisa-Kurtna piirkonnaga. Samas on Maidla külas ka arvestatava suurusega kogukond (278 elanikku), mistõttu on tegu II asumitasandi keskusega.

Ääsmäe kandi III asumitasandi külad on tihedalt seotud lähedalasuvate II tasandi küladega: Pällu küla on koos Tuulaga moodustanud külaseltsi nimega MTÜ Tuula tutulus, Tagametsa küla esindajad kuuluvad MTÜ Ääsmäe külakogu juhatusse, Pärinurme omad MTÜ Maidla külaseltsi. Koppelmaa küla on väga tihedalt seotud MTÜ Saue-Jõgisoo haridusseltsi tegemistega. Kuna enne omavalituste ühinemist kuulusid praegu Ääsmäe kandi alla jäävad Kabila ja Muusika külad Kernu valla alla, on nemad endiselt seotud seltsielu poole pealt Ruila kandi ettevõtmistega, mida korraldatakse ühiselt MTÜ Ruila Mõisa alt.

Kolmanda sektori poolt Ääsmäel pakutavad teenused

Ääsmäel (I asumitasand) on piirkondlik kolmanda sektori organisatsioon MTÜ Ääsmäe Külakogu, kes tegutseb 2020. aasta sügisel valminud külamajas. Külamaja kuulub külaseltsile ja sõlmitud on pikaajaline avaliku kasutamise leping. Ääsmäel tegutseb ka Saue Vallavalitsuse moodustatud Ääsmäe Kultuuri ja Spordi Sihtasutus ning selle osana Ääsmäe noortekeskus Exit. Sihtasutust ei saa küll otseselt liigitada kolmanda sektori hulka, kuid kuna ta pakub olulisi teenuseid piirkonnas, on see siin ära mainitud.

Ääsmäel tegeleb eakate seltsitegevuse korraldamisega MTÜ Ääsmäe pensionäride ühendus Sügis, nende kooskäimiskohaks on vallale kuuluv 4-toaline korter Ääsmäel.

MTÜ Ääsmäe Külaselts pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - laatade korraldamine;
 - kaubanduse korraldamine (kala- ja lihamüük otse tootjalt, sügiseti sibula ja kartuli ühistellimused jms);
 - talgud, heakorrateenus;
 - toitlustusteenus;
 - külamaja ruumide rent.
- **Spordi valdkonnas:**

- avalike spordiürituste korraldamine;
- spordiringide korraldamine lastele;
- spordiringide korraldamine täiskasvanutele.
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - kontsertide korraldamine/vahendamine;
 - teatrietenduste korraldamine/vahendamine;
 - kino.
- **Noorsootöö, huviharidus ja -tegevus:**
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine noortele;
 - noorte kaasamine kogukonna arengusse üldisemalt;
 - huviringid täiskasvanutele;
 - täiendkoolitus.
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas:**
 - eakate seltsitegevuse korraldamine (MTÜ Ääsmäe pensionäride ühendus Sügis).
- **Kuriteoennetuse valdkonnas teenust ei pakuta.**
- **Päästeteenuse valdkonnas teenust ei pakuta.**
- **Elamumajandus, kommunaalteenused ja heakorra valdkonnas:**
 - haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine;
 - kohalike matkaradade hooldamine.
- **Keskonnakaitse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Tervishoiu valdkonnas vahendatakse massaaži teenust.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust ei pakuta.**
- **Muud teenused:**
 - avalik saun külakeskuses;
 - iluteenused külakeskuses.

Saue Vallavalitsuse moodustatud Ääsmäe Kultuuri ja Spordi SA ning selle koosseisus olev Ääsmäe noortekeskus Exit pakuvad järgmisi teenuseid.

- **Spordi valdkonnas:**
 - avalike spordiürituste korraldamine;
 - spordiringide korraldamine lastele;
 - spordiringide korraldamine täiskasvanutele.
- **Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:**
 - noortekeskus Exit;
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine noortele;
 - noortele suunatud projektid.

Kolmanda sektori poolt Maidlas ja Pärinurmes pakutavad teenused

Maidla (II asumitasand) ja Pärinurme (III asumitasand) külades on piirkondlik kolmanda sektori organisatsioon MTÜ Maidla Külaselts, mis haldab Maidla seltsimaja.

MTÜ Maidla Külaselts pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - talgud, heakorrasteenus;
 - seltsimaja ruumide rent.
- **Spordi valdkonnas:**

- avalike spordiürituste korraldamine (Maidla terviserajal);
- spordiringide korraldamine täiskasvanutele (talisuplus ja jooga).
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - kontsertide korraldamine/vahendamine;
 - teatrietenduste korraldamine/vahendamine;
 - kino.
- **Noorsootöö, huvihariduse ja –tegevuse valdkonnas:**
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine noortele (keraamika);
 - noortele suunatud projektid;
 - noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt;
 - huviringid täiskasvanutele (keraamika);
 - täiendkoolitus.
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas:**
 - eakate ja puuetega inimeste abistamine (teenust pakuvad SA Haraka Kodu ja MTÜ Puuetega Laste Keskus Lootus ehk Salu kool);
 - eakate seltsitegevuse korraldamine;
 - infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas.
- **Kuriteoennetuse valdkonnas:**
 - naabrivalve.
- **Päästeteenuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas:**
 - haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine.
- **Keskonnakaitse valdkonnas teenuseid regulaarselt ei pakuta, üks kord aastas kevadiste talgute ajal organiseerib külaselts konteinerid segaprügi äraviimiseks.**
- **Tervishoiu valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust ei pakuta.**
- **Muudest teenustest on piirkonnas kauplusauto (Kaubapunkt OÜ) teenus 1 x nädalas, lisaks on võimalik tellida kaupa suurematest e-poodidest.**

Piirkondliku elu edendamise valdkonnas soovib külaselts pakiautomaati Maidlasse. Pakiautomaat vähendaks transpordikulusid ka soodustaks piirkonna elanike äritegevust, et oma toodangut lihtsamini tarbijani toimetada. Külaselts tõi oma vastuses välja ka selle, et 2020. aastani oli piirkonnas kirjade saatmiseks postkast, mida võimalusel tagasi soovitakse. Spordiringe lastele ei korraldata, kuid külaselts on rajanud terviseraja ning loonud seal võimaluse mängida jalg- ja võrkpalli, talvisel ajal suusatada ning aktiivseks tegevuseks teinud seiklusraja. Raamatukoguteenust ei pakuta, kuid seltsimajas on olemas väike raamatukogu. Puudub ülevaade raamatutest ja ei ole võimalust sealt laenutada, kuna seltsimajas ei ole palgalist majaperenaist. Ametlikku naabrivalve piirkonda Maidlas ja Pärinurmes ei ole, kuid elanikud on väga valvsad piirkonnas toimuva suhtes ning teavitavad kahtlastest külalistest või liikumistest üksteist läbi FB-grupi Maidlakad.

Kolmanda sektori poolt Tuulas ja Pällus pakutavad teenused

Tuula (II asumitasand) ja Pällu (III asumitasand) külades on piirkondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Tuula tutulus, mis haldab Tuula seltsimaja.

MTÜ Tuula Tutulus pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - ettevõtjate nõustamine (MTÜ Nelja Valla Kogu);

- laatade korraldamine;
- talgud, heakorrateenus.
- **Spordi valdkonnas:**
 - avalike spordiürituste korraldamine;
 - spordiringide korraldamine lastele (1 x nädalas üldkehaline treening lastele);
 - spordiringide korraldamine täiskasvanutele (jooga, tantsuteraapia, lauatennis).
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - kontsertide korraldamine/vahendamine;
 - teatrietenduste korraldamine/vahendamine;
 - kino.
- **Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:**
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine;
 - noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt;
 - laste- ja noortelaagrid;
 - huviringid täiskasvanutele;
 - täiendkoolitus (lisaks külaseltsile ka MTÜ Nelja Valla Kogu).
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas:**
 - sihtgrupipõhine nõustamine;
 - infovahetus vallavalitsusega abivajajate osas.
- **Kuriteoennetuse valdkonnas:**
 - naabrivalve.
- **Päästeteenuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas:**
 - haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine:
- **Keskonnakaitse valdkonnas kolmas sektor teenuseid ei paku.**
- **Tervishoiu valdkonnas:**
 - massaažiteenus seltsimajas (ebaregulaarne, vastavalt nõudmisele).
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust kolmas sektor ei paku.**
- **Muudest teenustest on piirkonnas kauplusauto (Kaubapunkt OÜ) teenus 1 x nädalas**

MTÜ Tuula tutulus on oma vastustes välja toonud, et võiks olla piirkonnas nii eraldi noortele suunatud projekte kui ka õpilasmalev, kuid pigem koostöös ülevallalise noortekeskusega. Sotsiaalteenuste valdkonnas on välja toodud, et piirkonnas võiks olemas olla sotsiaalteenused töötutele, päevakeskuse teenus, eakate seltsitegevus ja vajaduse ilmnedes ka tugiisiku teenus. Neist loetletutest on külaseltsil soov hakata korraldama eakate seltsitegevust. Naabrivalve toimib piirkonnas mitteformaalses vormis ehk toimib elanike endi hoiakutepõhine käitumine. Muude teenuste juures on välja toodud, et toitlustusteenus kui selline puudub, kuid külamajas on olemas võimalus toitlustusteenuse pakkumiseks ja seda tellimisel ka tehakse. Toodi välja ka soov rajada piirkonda väljõusaal vm välispordi rajatis, et edendada külaelanike tervisekäitumist ja muuta elukeskkond atraktiivsemaks.

Laitse-Ruila kant

Laitse-Ruila kandi (u 1500 elanikku) elanike arv on viimasel kümnendil enam kui 10% kasvanud. Kandi koosseisus on üheksa küla: Allika, Pohla, Hingu, Munalaskme, Kibuna, Vansi, Kaasiku, Laitse, Ruila.

Kandil pole ühte selget keskust, suurema keskuspiirkonna moodustab raudteeäärne Kaasiku küla koos osaga Laitse külast (teenuskeskus ehk II asumitasand). Rahvastikuregistri andmetel on Kaasiku külas u 500 elanikku, samas on seal aga pea 2000 suvilakrunti. Lisaks Kaasikule on suures koguses (u 800) suvilakrunte ka teisel pool raudteed asuvas Kibuna külas (u 160 registreeritud elanikku).

Kandi olulised avalikud teenused (põhikool, spordihoone, raamatukogu) asuvad Ruila külas (u 160 elanikku) asuvas mõisakompleksis, mis jäävad suvilapiirkondadest u 7 km kaugusele. Ruila kooli koosseisu kuulub ka Laitse külas asuv Kirsiaia lasteaed.

Laitse-Ruila kandis on mitmeid piirkonnaülese mõjuga turismiobjekte, näiteks Laitse Graniitvilla (sündmuste korraldamine), Laitse loss (majutus, toitlustus, sündmused), Laitse RallyPark (seiklussport) ja Ruila tallid (ratsutamine).

Laitse-Ruila kandis tegutseb päästeteenuste valdkonnas **MTÜ Lootuse Küla Päästeselts**.

Kolmanda sektori poolt Laitse-Kaasiku piirkonnas pakutavad teenused

Kaasiku küla ja osaliselt Laitse küla piirkonnas (moodustavad koos I asumitasandi) on kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Laitse Seltsimaja, mis tegutseb Laitse seltsimaja hoones. Seltsimajas on oma toa saanud Laitse raamatukogu, samuti tegutseb seltsimajas noortetuba, mille tegemisi veab külaselts koos Saue Noortekeskuse noorsootöötajatega. Kord kuus on seltsimajas valla sotsiaaltööspetsialisti ja ehitusspetsialist vastuvõtt.

MTÜ Laitse Seltsimaja pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - laatade korraldamine;
 - talgud, heakorratenus.
- **Spordi valdkonnas:**
 - avalike spordiürituste korraldamine;
 - spordiringide korraldamine täiskasvanutele.
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - raamatukoguteenus (koostöös Laitse raamatukoguga);
 - kontsertide korraldamine/vahendamine;
 - teatrietenduste korraldamine/vahendamine;
 - kino.
- **Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:**
 - noortetuba töö korraldamine
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine noortele;
 - noortele suunatud projektid;
 - noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt;
 - laste- ja noortelaagrid (koostöös Kaitseliiduga);
 - töökasvatus, õpilasmalevad (koostöös Saue Noortekeskusega)
 - huviringid täiskasvanutele.

- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas:**
 - eakate seltsitegevuse korraldamine.
- **Kuriteoennetuse valdkonnas:**
 - rehabilitatsioon (MTÜ Lootuse Küla).
- **Päästeteenuse valdkonnas:**
 - vabatahtlik päästeselts MTÜ Lootuse Küla Päästeselts.
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas:**
 - haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine.
- **Tervishoiu valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust ei pakuta.**

MTÜ Laitse Seltsimaja näeb vajadust keskkonnajärelevalve järele, kuna prügiga seotud teemad on piirkonnas kriitilised. Oodatakse selles osas veelgi paremat koostööd vallavalitsusega. Kõiki haridusvaldkonnaga seotud teenuseid pakuvad ja vahendavad Laitse seltsimajale lähimad Ruila Põhikool ja Kirsiaia lasteaed. Postiteenuse osas on lähim Ruila postipunkt, kuid soovitakse pakiautomaate ka Kaasiku külla seltsimaja lähedusse. Veel leitakse, et piirkonnas võiks olla kohvik, kohalikud on soovinud juuksuri- ja avaliku sauna teenust. Lastel ei ole piirkonnas avalikus ruumis ühtegi mänguväljakut, olemas võiks olla välijõusaal, kelgumägi ja avalik ujumiskoht.

Kolmanda sektori poolt Ruilas pakutavad teenused

Ruilas on piirkondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Ruila Mõis, kuhu kuuluvad lisaks Ruilale (II asumitasand) ka ümberkaudsed Kabila, Muusika, Allika, Metsnurga, Pohla ja osaliselt Laitse külad. Koos käiakse Ruila mõisas.

MTÜ Ruila Mõis pakub järgmisi teenuseid:

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - talgud, heakorrateenus (sh Ruila piirkonna moodustanud külad eraldiseisvana).
- **Spordi valdkonnas:**
 - spordiringide korraldamine täiskasvanutele (erinevad organisatsioonid ja üksikisikud).
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - kontsertide korraldamine / vahendamine (MTÜ Ruila Mõis, Laitse graniitvilla ehk MTÜ Kalevipoja Kojutulek);
 - teatrietenduste korraldamine / vahendamine (Laitse graniitvilla);
 - muuseum (Ruila kooli muuseum).
- **Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:**
 - noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt;
 - laste- ja noortelaagrid;
 - huviringid täiskasvanutele (MTÜ Ruila Mõis).
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Kuriteoennetuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Päästeteenuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Keskkonnakaitse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Tervishoiu valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenus:**
 - Ruila kaupluse postipunkt.

- **Muud teenused piirkonnas:**
 - Ruila kauplus;
 - kauplusauto (kalaauto);
 - toitlustusasutus (Laitse lossis);
 - avalik saun Ruila spordihoones.

Ruila piirkonnas on mitmeid avalikke teenuseid, mida ei paku kolmas sektor. Spordiüritusi ja treeninguid korraldavad Saue Spordikeskus ja Ruila Tallid. Ruilas on oelmas kauplus ja kord nädalas käib piirkonnas ka Kaubabuss OÜ ning kalaauto. Laitse lossis on restoran ja kohvik ning Ruila spordihoones avalik saun. Laste huvitegevust korraldab Ruila põhikool.

Haiba-Kernu kant

Haiba-Kernu kant (u 650 elanikku) on teistest hajaasustuse struktuuriga kantidest pea kaks korda väiksem. Kandis on seitse küla: Kohatu, Kirikla, Kernu, Mõnuste, Haiba, Metsanurga ja Kustja. Samas on Haiba külas (325 elanikku) valla halduskeskus, kuna tegemist on varasema Kernu valla keskusega.

Haiba-Kernu kandis on põhikool (1.-6. klass) ja kooli struktuuriüksusesse kuuluv lasteaed (mõlemad Kernu külas). Haiba külas on halduskeskuse hoone, kus ühe katuse all on Saue Kultuuri- ja Huvikeskus, Saue Noortekeskuse Haiba noortetuba, Saue spordikeskuse spordisaal, raamatukogu ja vallavalitsuse Haiba halduskeskuse töötajad. Muudest olulisematest objektidest asub kandis Haiba lastekodu ning Kernu mõis (majutus, sündmused).

Haiba mõisahooned anti 2021. aasta I kvartalis MTÜ Haiba küla arendamise seltsi kasutusse. Seltsil on kavas pakkuda laste mängutoa teenust, avada kohvik ja õmblustöökoja, kaugemas tulevikus ka pagaritöökoja. Haiba mõisahoones jätkavad tegevust MTÜ Maalaste käsitööselts (savikoda) ja koroonaklubi. Majja jääb ka perearsti vastuvõtupunkt.

Haiba-Kernu kandis ei ole I asumitasandi tegevustoetust saavat MTÜ-d, kuna halduskeskuses on teenuse pakkujaks vallavalitsuse allasutused.

Haiba-Kernu kandis haldab kolmas sektor Kernu staadioni.

Kandi seni ainus tegevustoetust taotlenud küla on Mõnuste. Mõnuste on siiani olnud kogu vallas ainus III asumitasandi küla, kes on vallalt tegevustoetust taotlenud, teised III tasandi külad on oma toetuse osa taotlenud koos naabruses oleva I või II asumitasandiga. **MTÜ Mõnuste Külaarendamise Selts** korraldab igal aastal küla ühisüritusi, üle kolme aasta korraldatakse küla kokkutulekuid (osalejaid u 150 inimest), samuti korraldatakse heakorralgusi.

Riisipere kant

Riisipere kant (u 1310 elanikku) on selge keskus-tagamaa tüüpi piirkond. Kandi keskuses Riisipere alevikus (halduskeskus, endine Nissi valla keskus) on ligi 880 elanikku, ülejäänud kaheksas külas (Odulemma, Jaanika, Aude, Ürjaste, Vilumäe, Mustu, Madila, Nurme) on elanike arv vahemikus 16-93. Elanike arv on kõigis kandi asulates viimase 10 aasta jooksul vähenenud, kuid seda veidi vähem kui Haiba-Kernu kandis.

Riisipere alevik on ajalooliselt kujunenud ümberkaudsete külade keskuseks, kus on olemas kõik olulisemad teenused: põhikool, lasteaed, raamatukogu, kultuurimaja, kaks kauplust. Kolmanda sektori poolt korraldab nii Riisipere kui Turba kandis **MTÜ Nissi Valla Pensionäride Ühendus** eakate seltsitegevust. Kolmanda sektori tegemiste vaatest on kindlasti väga oluline osa piirkonnas ka **MTÜ EELK Nissi Maarja Kogudusel**.

Kultuuri valdkonnas tegutseb veel **MTÜ Riisipere Kultuuriselts**, kes korraldab käsitöökoolitusi, kontserte ja kultuuriteemalisi väljasõite. Samuti on väga oluline kolmanda sektori organisatsioon selles piirkonnas **MTÜ Muusikaselts Nissi Trollid**, kes annab muusikaharidust nii Riisipere kui Turba kandis.

Piirkonnas tegutseb **MTÜ Nissi Pritsumeeste Ühing**.

Turba kant

Turba kandi (u 1480 elanikku) keskuseks on umbe 950 elanikuga Turba alevik, mille tagamaa moodustavad seitse küla: Lehetu, Ellamaa, Lepaste, Viruküla, Tabara, Siimika ja Kivitammi. Neist Lehetu ja Ellamaa on suuremad külad, mis on käsitletavad kui II asumitasand.

Kandi elanike arv on vähenenud Riisipere kandiga võrreldavas tempos (10 aastaga u 15%).

Turbas on olemas kõik olulisemad teenused: lasteaed, põhikool, Saue Noortekeskuse noortetuba, raamatukogu.

Turba endises Ellamaa elektrijaamas asub omanäoline turismiobjekt – Eesti Mootorisporti Muuseum.

Kolmanda sektori poolt Turbas pakutavad teenused

Turbas on piirkondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ kultuuriselts Nissi Särts, mis haldab Turba kultuurimaja.

MTÜ kultuuriselts Nissi Särts pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - laatade korraldamine;
 - talgud, heakorratenus;
- **Spordi valdkonnas:**
 - spordiringi (jumping) korraldamine täiskasvanutele.
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - kontsertide korraldamine/vahendamine;
 - teatrietenduste korraldamine/vahendamine;
 - kino;
 - näituste korraldamine.
- **Noorsootöö, huviharidus ja -tegevus:**
 - noorte kaasamine kogukonna arengusse üldisemalt;
 - laste- ja noortelaagrite korraldamine;
 - huviringid täiskasvanutele;
 - täiendkoolitus, sh keeleõpe.
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas:**
 - eakate seltsitegevuse korraldamine (MTÜ Nissi Valla Pensionäride Ühendus);
 - muud teenused (regulaarne optiku ja optometri vastuvõtt 2 x aastas).
- **Kuriteoennetuse valdkonnas teenust ei pakuta.**
- **Päästeteenuse valdkonnas teenust ei pakuta.**
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas teenust ei pakuta.**
- **Keskonnakaitse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas pakub Turba piirkonnas teenust MTÜ Nissi Trollid (muusikaharidust piirkonna lastele).**
- **Postiteenust ei pakuta.**

MTÜ kultuuriselts Nissi Särtsul on valmisolek korraldada piirkonnas rohkem laatasid, kuid puudub väliala ja seetõttu on laatasid siiaaani korraldatud Turba kultuurimaja ruumides. Ka heakorralgud on MTÜ korraldanud siiaaani vaid seoses kultuurimaja ja selle ümbrusega, mitte alevikus laiemalt.

Kolmanda sektori poolt Ellamaal ja Lepaste külas pakutavad teenused

Ellamaal ja Lepaste külas on piirkondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Ellamaa Külaarenduskeskus, mis haldab Ellamaa rahvamaja.

MTÜ Ellamaa Külaarenduskeskus pakub järgmisi teenuseid.

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - talgud, heakorrateenus.
- **Spordi valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - kontsertide korraldamine / vahendamine.
- **Noorsootöö, huvihariduse ja –tegevuse valdkonnas:**
 - huviringid täiskasvanutele (käsitöö- ja ajalooring);
 - täiendkoolitus.
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Kuriteoennetuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Päästeteenuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas:**
 - kohalike matkaradade hooldamine (Ellamaa Loodusselts).
- **Keskonnakaitse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Tervishoiu valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust ei pakuta.**
- **Muid teenuseid ei pakuta.**

Ellamaa küla on oma vastustes välja toonud, et piirkonnas võiks korraldada tulevikus laatasid. Samuti on külaelanikud avaldanud soovi täiskasvanute spordiringide korraldamiseks, soovetakse jooga ja pilatase huviringe. Kultuuri valdkonnas nähakse, et külaselts võiks vahendada tulevikus ka teatrietendusi, samuti kino ja olemas võiks olla ka piirkondlik muuseum. Noorsootöö valdkonnas vastati, et võiks olla noortetuba ja/või noortele suunatud huvitegevus. Potentsiaali nähakse ka loodusharidusliku suunaga noortelaagrite korraldamisel. Külaarenduskeskus on küsimustiku vastustes välja toonud, et piirkonnas veel ei ole, aga peaks olema eakate ja puuetega inimeste abistamine, eakate seltsitegevuse korraldamine ja infovahetus abivajajate osas vallavalitsusega. Muudest teenustest nähakse, et kohapeal võiks olla ka juuksuri- ja massaažiteenus.

Kolmanda sektori poolt Lehetus pakutavad teenused

Lehetus on piikondlikuks kolmanda sektori organisatsiooniks MTÜ Lehetu Külaselts, mis haldab kohalikku seltsimaja.

MTÜ Lehetu Külaselts pakub järgmisi teenuseid:

- **Piirkondliku elu edendamise ja ettevõtluse valdkonnas:**
 - seltsitegevus ja muu kogukonnaarendus;
 - seltsimaja haldamine;
 - talgud, heakorrasteenus.
- **Spordi valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Kultuuri valdkonnas:**
 - on mingil määral olemas raamatukogu teenus (Lehetu rmtk likvideerimisel viidi raamatud külaseltsi ruumidesse ja soovijatel on võimalik seal raamatuid laenutada);
 - kontsertide korraldamine / vahendamine;
 - kino.
- **Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse valdkonnas:**
 - noortetoa töö korraldamine;
 - huviringid ja vabaaja veetmisvõimaluste pakkumine noortele;
 - noortele suunatud projektid;
 - noorte kaasamine kogukonna arendamisse üldisemalt;
 - huviringid täiskasvanutele;
 - täiendkoolitus, sh keeleõpe.
- **Sotsiaalhoolekande ja sotsiaalteenuste valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Kuriteoennetuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Päästeteenuse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Elamumajanduse, kommunaalteenuste ja heakorra valdkonnas:**
 - haljastustööd, parkide jt avalike kohtade hooldamine.
- **Keskonnakaitse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Tervishoiu valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Hariduse valdkonnas teenuseid ei pakuta.**
- **Postiteenust ei pakuta.**
- **Muid teenuseid ei pakuta.**